

Z życia PTTK

Podczas pierwszej tury **X Zjazdu PTTK**, pierwszego dnia obrad (5 czerwca 1981 r.), wielu osobom nadano wysokie odznaczenia państwowe przyznane przez Radę Państwa za zasługi w upowszechnianiu i rozwoju turystyki i krajoznawstwa w Polsce. Krzyżami Kawalerskimi Orderu Odrodzenia Polski odznaczono następujących działaczy: **Mieczysława Banaszkiwicza** z Olsztyna, **Aleksandra Górskiego** z Olsztyna, **Kazimierza Hempela** z Łodzi, **Janinę Klimkiewicz** z Warszawy, **Jana Miłkowskiego** z Siedlec, **Józefa Nowaka** z Sandomierza, **Władysława Podobińskiego** z Zamościa, **Stefana Rodeckiego** z Włocławka, **Henryka Walkowskiego** z Łodzi i **Zbigniewa Żochowskiego** z Gdańska.

Złote Krzyże Zasługi otrzymali: **Stanisław Dygasiewicz** z Bydgoszczy, **Ryszard Kalisiak** z Warszawy, **Józef Korczak** z Koszalina, **Piotr Kudanowski** ze Szczecina, **Antoni Kurzewski** z Leszna, **Longin Łukawski** z Jeleniej Góry, **Ryszard Mielnik** z Katowic, **Zofia Paszkiewicz** z Warszawy.

Srebrne Krzyże Zasługi: **Bolesława Czwojdzńska** ze Szczecina, **Halina Mankiewicz** z Warszawy, **Konstanty Rojek** z Poznania, **Stanisław Wasilewski** z Torunia.

Brązowe Krzyże Zasługi: **Wiesław Gaweł** ze Szczecina, **Ryszard Iżykowski** z Warszawy, **Stanisław Szubert** z Katowic, **Janina Wocowska** z Katowic i **Irena Wojnicz-Czarnocińska** z Włocławka.

Odznaczenia wręczał przewodniczący Głównego Komitetu Turystyki **Jan Cisowski**.

XI Centralny Zlot Aktywu Krajoznawczego odbył się w dniach 13—15 sierpnia 1981 r. w Wojsławicach koło Zduńskiej Woli (woj. sieradzkie). Uczestniczyło 195 krajoznawców reprezentujących 37 województw.

Drużyny zgłaszające się do udziału

w zlocie miały za zadanie wykonanie inwentaryzacji krajoznawczej jednej z gmin województwa sieradzkiego. Najwyżej oceniono pracę reprezentacji Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Poznaniu, dotyczącą gminy Mokrosko. Trzy drugie nagrody przyznano: drużynie z Elbląga za inwentaryzację gminy Wierzchlas oraz krajoznawcom z Warszawy za pracę dotyczącą gminy Klonowa

Podczas zlotu dyskutowano w trzech zespołach. Główne tematy to: „PTTK a ochrona środowiska naturalnego”, „Działalność PTTK na rzecz ochrony dóbr kultury”, „Współdziałanie PTTK z towarzystwami regionalnymi”. Uczestnicy zlotu skierowali też rezolucję do X Zjazdu Krajowego PTTK w sprawie zachowania jedności Towarzystwa oraz (na wniosek warszawskich krajoznawców) uchwalono apel w sprawie ochrony Olszynki Grochowskiej. Do ZG PTTK skierowano wniosek o utworzenie ogólnopolskiego komitetu obchodów trzechsetlecia bitwy pod Wiedniem.

V Centralny Zlot Służby Kultury Szlaku odbył się w Chodzieży w dniach 22—24 maja 1981 r. Referat programowy wygłosił szef sztabu SKS **Witold Tyrakowski**. W dyskusji poruszono szereg istotnych dla współczesnej turystyki zagadnień, m. in. **Henryk Walkowski** mówił o systemie interwencyjnym i roli prasy w życiu PTTK, **Krzysztof Kończewski** o sposobach oczyszczania szlaków i propagandzie kultury turystycznej, **Amelia Jagielowicz** o ograniczeniu liczby uczestników rajdów, a **Czesław Kopeć** o kulturze w kole PTTK.

Na zakończenie Zlotu uchwalono tekst apelu do wszystkich członków SKS, zarządów wszystkich szczebli i komisji Towarzystwa — wzywający do wspólnego inspirowania właściwego stylu organizowanych przez PTTK imprez. Za zadanie specjalne uznano obejmowanie przez ogniwa PTTK patronatu nad fragmentami krajo-

brazu chronionego, a zwłaszcza istniejącymi i projektowanymi parkami krajobrazowymi.

Final IX Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego odbył się w Toruniu i Bachotku w dniach 28–31 maja 1981 r. Do rywalizacji stanęło 47 drużyn w kategorii szkół podstawowych i 47 drużyn ze szkół ponadpodstawowych, wylonionych podczas eliminacji wojewódzkich. Współzawodnictwo obejmowało testy: krajoznawczy i z terenoznawstwa oraz dziedziny praktyczne: marsz na orientację, kolarski tor przeszkód, udzielanie pierwszej pomocy, rozbiwanie namiotów. Oceniano także posiadane przez uczestników odznaki turystyki kwalifikowanej i odznaki krajoznawcze.

W ogólnej klasyfikacji w kategorii szkół podstawowych zwyciężyła drużyna reprezentująca województwo jeleniogórskie, przed toruńskim i konińskim, natomiast w kategorii szkół ponadpodstawowych pierwsze miejsce zajęli młodzi turyści z Wrocławia przed Rzeszowem i Szczecinem. Poza regulaminem przeprowadzono też konkurs na najlepszą kronikę działalności SKKT—PTTK lub drużyny ZHP. Za najlepsze uznano kroniki: Zbiorczej Szkoły Gminnej w Miliczu (woj. wrocławskie) i Zespołu Szkół Elektrycznych w Legnicy.

Po raz piętnasty odbył się **Rajd „Po kamienistej drodze”**, organizowany przez Klub PTTK „Varsovia” dla uczczenia rocznicy Powstania Warszawskiego. Od samego początku impreza ta ma stałego kierownika w osobie prezesa klubu **Krystyny Serwaczak**. W roku 1981 znacznie poszerzyła się lista współorganizatorów rajdu, odpowiedzialnych za poszczególne trasy: Staromiejskie Koło Terenowe PTTK — „Szlakiem powstańców Warszawy”, Klub PTTK „Varsovia” — „Szlakiem harcerzy Szarych Szeregów”, Koło ZBoWiD Sadyba-Wilanów — „Szlakiem żołnierzy Bogusława”, Koło ZBoWiD Ochota — „Szlakiem żołnierzy Grzymały”, Koło ZBoWiD Warszawa-Ursus — „Szlakiem żołnierzy AK Zgrupowania Miotła”, Koło Przewodników z Pruszkowa — „Szlakiem

ludności Warszawy przez Dulag”, Klub PTTK Warszawa-Ochota — „Szlakiem żołnierzy Obroży”, Warszawski Klub Kolarski „Wektor” — „Szlakiem żołnierzy baonu Zośka”, Oddział PTTK przy ZWLE im. R. Luksemburg — „Szlakiem poległych niepokonanych”.

W rajdzie wzięło udział ogółem 1500 turystów, w tym grupa kolarzy z Koła PTTK przy WKPM w Szczecinie, którzy dla uczczenia 37 rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego przejechali w ciągu 24 godzin trasę liczącą 541 km (Szczecin—Warszawa, start — 31 lipca o godz. 17,00; meta — 1 sierpnia, godz. 17,00). Zakończenie imprezy odbyło się 2 sierpnia 1981 r. w Pęcicach, gdzie 37 lat temu w walce z Niemcami zginęło 91 powstańców przedzierających się z Ochoty w kierunku lasów sękocińskich i chojnowskich (60 powstańców rozstrzelano na terenie parku dworskiego w Pęcicach). Uczestniczyło blisko 3000 osób.

XVII Centralny Rejs Żeglarski „Mazury 81”, zorganizowany przez Komisję Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK i Polski Związek Żeglarski (organizator bezpośredni — Turystyczny Klub Żeglarski PTTK „Hals” przy Oddziale Warmińsko-Mazurskim PTTK w Olsztynie), odbył się w dniach 14–24 czerwca 1981 r. Komandorem rejsu był **Henryk Czapiewski**. Uczestniczyło ponad 120 turystów-żeglarzy.

Start i zakończenie rejsu miały miejsce w Mikołajkach, a trasa prowadziła przez jeziora: Mikołajskie, Sniardwy, Tyrkło, Seksty, Beldany, Nidzkie (i powrót do Mikołajek). Podczas rejsu rozegrano regaty turystyczne o „Błękitną Wstęgę Jeziora Sniardwy” oraz o „Wielką Nagrodę Komandora”, urządzono także tradycyjny Chrzest Neptuna.

Centralny Spływ Kajakowy im. Lesława Dobruckiego „Spotkania nad Wisłą 1981” zorganizowany został przez Komisję Turystyki Kajakowej ZG PTTK w dniach 1–18 lipca 1981 r. Bezpośrednimi realizatorami spływu były Zarządy Wojewódzkie

PTTK w Warszawie i Płocku. W imprezie wzięło udział ok. 120 turystów-kajakarzy.

Splyw zorganizowano na odcinku Warszawy—Malbork i był on pomyślany jako kontynuacja (druga część) imprezy z roku 1980, która odbywała się na odcinku Oświęcim—Warszawa. Trasa spływu podzielona była na trzy pododcinki: I. Warszawa—Płock (1—6 lipca), II. Płock—Toruń (6—11 lipca), III. Toruń—Malbork (11—18 lipca).

Doroczne spotkanie naczelników Sztabów Wojewódzkich Służby Kultury Szlaku odbyło się w Kampinosie w dniach 16—18 października 1981 r. Zebranie, w którym uczestniczyło 28 osób, prowadził Naczelnik Sztabu Głównego SKS **Witold Tyrakowski**. Po ożywionej dyskusji zebrani podjęli uchwałę m. in. zobowiązującą Sztab Główny SKS do: zaostrzenia kryteriów przyjmowania na członka SKS, wystąpienia o wprowadzenie do szkolenia kadry PTTK zagadnień kultury turystycznej, dalszego ograniczenia imprez masowych, wystąpienia o zakaz organizowania imprez turystycznych w parkach narodowych. Zobowiązano także Sztab Główny SKS do wystąpienia z wnioskiem o obejmowanie patronatów (przez odpowiednie szczeble Towarzystwa) nad szlakami i obszarami krajobrazu chronionego.

Doroczne spotkanie z opiekunami Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych PTTK z okazji Dnia Nauczyciela odbyło się w siedzibie Zarządu Głównego PTTK w Warszawie 28 października 1981 r. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele: Ministerstwa Oświaty i Wychowania, Ministerstwa Kultury i Sztuki, Głównego Komitetu Turystyki oraz kierownictw organizacji ZSMP, ZHP, ZNP, PTSM. Zarząd Główny PTTK reprezentował prezes Towarzystwa **Andrzej Gordon**. Podczas spotkania wyróżniającym się działaczom — opiekunom SKKT PTTK wręczono odznaczenia honorowe: Medal Komisji Edukacji Narodowej (5 osób), Krzyż Zasługi dla ZHP (4 osoby), Zasłużony Działacz Turystyki (9 osób), Zasłużony Działacz Kultury (5 osób), Honorowe Od-

znaki PTTK (15 osób), Zasłużony w Pracy PTTK wśród Młodzieży (60 osób).

III Złot Pracowników PTTK odbył się w dniach 24—29 sierpnia 1981 r. Organizatorem imprezy był Oddział PTTK w Ustrzykach Dolnych. Dla uczestników zorganizowano wycieczki autokarowe w Bieszczady, do Leżajska i Łańcuta. W programie były także wycieczki piesze: Przełęcz Wyżnią — Połonina Wetlińska — Smerek oraz na Tarnicę i Połoninę Caryńską.

III Ogólnopolskie Sympozjum Fotografii „Krajobraz” zorganizowano w Ameliówce w dniach 27—29 marca 1981 r. Podczas spotkania wygłoszono szereg interesujących referatów, dotyczących zarówno historii fotografii, jak też poświęconych zagadnieniom estetycznym. Wypowiedź **Czesława Erberta** (Z historii fotografii Kielecczyny) poświęcona była działalności radomskiego fotografa Józefa Grodzickiego, przypadającej na ostatnie dwudziestolecie XIX wieku. XIX-wiecznym fotografom poświęcił swoją wypowiedź (Fotografowie — dokumentaliści krajobrazu) **Juliusz Garztecki**. **Helena i Bolesław Jurkowie** przedstawili Udźwiękowane zestawy przeczocy krajoznawczych. **Fryderyk Kremser** w referacie Refleksje i porównania omówił m. in. zagadnienie serii zdjęć w fotografii krajoznawczej, a **Paweł Pierściński** — przemiany w fotografowaniu krajobrazu na przykładzie kolejnych Biennale Krajobrazu Polskiego w Kielcach. **Adam Nowicki** omówił zagadnienia sztuki tzw. „postkoniunkturalnej”. Uzupełnieniem referatów były komunikaty, m. in. **Jerzego Lewczyńskiego** i **Wiktora Wolkowa**.

VIII Forum Fotografii Krajoznawczej odbyło się w Warszawie w dniach 3—5 kwietnia 1981 r. W czterech zespołach dyskutowano nad kierunkami na najbliższe lata. W zakresie programu przyjęto m. in. temat główny — zmiany w środowisku oraz uznano potrzebę podniesienia „Biosfery” do rangi imprezy o centralnym znaczeniu. Podjęto także decyzję o przy-

stapieniu Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK do prac przygotowawczych nad *Almanachem Fotografii Krajoznawczej*. Podczas dyskusji w zespole zainteresowanym problematyką pracy klubów fotograficznych PTTK stwierdzono konieczność podjęcia systematycznej współpracy międzyklubowej, zwłaszcza poprzez imprezy: Ogólnopolski Złot Klubów Fotograficznych PTTK, plenery młodego aktywu, plenery sobotnio-niedzielne oraz przeglądy fototek klubowych. W zespole omawiającym działania w zakresie fotografii barwnej zwrócono uwagę na konieczność podjęcia szerokiej akcji szkoleniowej i popularyzacyjnej oraz stałe podnoszenie poziomu dotychczasowych imprez, jak: „Diakraj”, „Diatest”, „Biosfera” i inne.

Forum jednogłośnie przyjęło uchwałę w sprawie powołania Kolegium Honorowych Fotografów Krajoznawców Polski, a także przyznało dyplomy „Za wybitne osiągnięcia na polu fotografii krajoznawczej”. Otrzymali je: **Roman Burzyński** i **Lech Charewicz** z Warszawy oraz **Zdzisław Postępski** z Rzeszowa. Ponadto zasłużeni fotografowie-krajoznawcy otrzymali odznaki: „Zasłużony Działacz Kultury” i „Zasłużony Działacz Turystyki”.

Seminarium Fotografii „Środowiska” to nowa grupa twórcza powstała na przełomie 1980 i 1981 roku pod patronatem Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK. Jej trzon stanowi dziesięcioosobowa grupa inicjatywna, składająca się zarówno z doświadczonych fotografików, jak i młodych fotoamatorów. Głównym zadaniem i założeniem ideowym grupy jest dokumentowanie stanu środowiska i zmian w nim zachodzącym, ze szczególnym uwzględnieniem przeobrażeń o znaczeniu historycznym. Pierwszy plener Seminarium Fotografii „Środowiska” odbył się w dniach 15—20 czerwca 1981 r. w Złotym Potoku koło Częstochowy. Jego efekty twórcze zostaną przedstawione w wystawie „Jura 81”. Natomiast pierwsza publiczna prezentacja grupy miała miejsce w listopadzie 1981 r. podczas dorocznej imprezy „Biosfera 81” w Lublinie.

III Ogólnopolski Złot Klubów Fotograficznych odbył się w Szczyrku w dniach 2—5 października 1981 r. Udział wzięli

przedstawiciele 12 klubów oraz członkowie Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK. Spotkanie miało na celu ocenę dotychczasowej współpracy międzyklubowej i określenie warunków jej dalszego rozwoju, zapoznanie się z działalnością i osiągnięciami poszczególnych klubów oraz wymianę doświadczeń.

*

Wojewódzka Komisja Turystyki Pieszej PTTK w Piotrkowie Trybunalskim była organizatorem XXIV Ogólnopolskiego Złotu Przodowników Turystyki Pieszej w dniach 11—13 września 1981 r. W imprezie tej wzięło udział ok. 300 przodowników. Złotowa dyskusja odbyła się w 5 zespołach, które rozpatrywały następujące problemy: działalność przodowników turystyki pieszej w środowisku młodzieżowym, działalność PTTK w środowisku młodzieży szkolnej, zadania organizacyjne w działalności oddziałowych i wojewódzkich KTP, problematyka historyczna w imprezach turystyki pieszej, aktualna sytuacja w organizacji imprez turystyki pieszej. Uczestnicy Złotu mieli możliwość wzięcia udziału w jednej z pięciu interesujących wycieczek krajoznawczych po ziemi piotrkowskiej. Odbyła się także giełda pamiątek oraz projekcja filmów turystycznych.

*

XXII Ogólnopolski Wysoko Kwalifikowany Rajd Pieszy odbył się w dniach 7—21 lipca 1981 r. na obszarze Jury Krakowsko-Wieluńskiej. Imprezę, w której uczestniczyło ponad 400 osób, zorganizował w tym roku Zarząd Wojewódzki PTTK w Częstochowie (wraz z oddziałami: miejskimi w Częstochowie i Lublińcu i zakładowym przy Hucie im. Bieruta w Częstochowie). Najdłuższa trasa (14-dniowa) zaczynała się w Rudawie i liczyła 210 km, najkrótsza (7-dniowa) w Wieluniu — 120 km. Zakończenie rajdu nastąpiło w Olstynie koło Częstochowy.

*

Gospodarzem **II Złotu Aktywu Pieszego Marynarki Wojennej**, który zorganizowano w dniach 11—12 kwietnia 1981 r. na

Helu, był Klub Turystyki Pieszej „Marwojek”, obchodzący właśnie jubileusz 10-lecia swojej działalności. Ten jeden z najmniejszych klubów Oddziału PTTK Marynarki Wojennej wykazuje od chwili swego powstania ożywioną działalność, daleko wykraczającą poza zaspokojenie potrzeb własnych członków. Rocznie w imprezach organizowanych przez KTP „Marwojek” uczestniczy ok. 2000 osób — marynarzy z okrętów i jednostek, członków rodzin. Klub, który obecnie ma niespełna 40 członków, dysponuje stosunkowo liczną kadrą: 2 przewodników, 8 przewodników turystyki pieszej, 1 instruktor kształcenia kadr turystycznych, 2 opiekunów zabytków, 5 strażników ochrony przyrody i 13 organizatorów turystyki.

*

W połowie 1981 r. rozstrzygnięty został konkurs ogłoszony przez Komisję Akademicką ZG PTTK na turystyczne wydawnictwa studenckie (oceniało prace wydane w roku 1980). Wśród monografii krajoznawczych, przewodników i informatoryjnych turystycznych za najlepsze uznano *Trasy autokarowe Mazowsza* **Anny i Tadeusza Halpernów** z Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Warszawie. Najlep-

sze opracowania kronikarskie, historyczne i bibliograficzne: *Z historii Studenckiego Koła Przewodników Górskich z Krakowa i 25 lat działalności Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Poznaniu* (autor — **Bogdan Kucharski**). Grupa przewodników zagranicznych: *Prokletije* opracowane przez SKPB w Krakowie. Najlepsze śpiewniki wydali: AKT „Watra” w Gliwicach i Oddział Akademicki PTTK w Krakowie. Po raz pierwszy nagrodzono też wydawnictwa periodyczne: „Harnaś” nr 5 (Gliwice), „Połoniny 80” (Warszawa), „Magury 80” (Warszawa) i „Watra” nr 2 (Kraków).

*

X Krajowy Konkurs Krasomówcy Przewodników PTTK i Młodzieży odbył się na Zamku w Golubiu-Dobrzyniu w dniach 20—30 listopada 1981 r. W kategorii młodzieżowej (konkurs rozgrywano w dniach 20—22 listopada) zwyciężyła **Jolanta Korezyk** z Bielska-Białej. Wśród przewodników PTTK najlepszym krasomówcą roku 1981 został **Józef Wysocki** z Torunia. Jubileuszowy konkurs zakończyła rywalizacja zwycięzców kolejnych dziesięciu imprez. Triumfatorem Finału Finałów został **Bohdan Grzymała-Siedlecki** z Warszawy.

Bohdan Grzymała-Siedlecki, zwycięzca Finału Finałów, organizowanego podczas X Konkursu Krasomówczego Przewodników w Golubiu-Dobrzyniu (Fot. Waldemar Burkacki)

Komisja Krajoznawcza ZW PTTK we Wrocławiu zorganizowała w dniach 15—17 maja 1981 r. jubileuszowe **X Forum Krajoznawstwa Dolnośląskiego**. Miejscem spotkania był ośrodek wypoczynkowy wrocławskiego „Pafawagu” w Sulowie nad Baryczą. Współorganizatorami tej imprezy, w której wzięło udział 70 osób, były organizacje: Oddział Wrocławski Polskiego Towarzystwa Leśnego i Oddział Wrocławski Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa.

Zasadniczym tematem spotkania była problematyka lasów, ich wykorzystania i ochrony. Zagadnienia te zostały szczegółowo omówione w wystąpieniach leśników: dr inż. **Bolesława Springa** i inż. **Czesława Koniecznego**, stanowiących punkt wyjścia ożywionej dyskusji. Wystąpienia były uzupełnione pokazami przezroczy. Podczas spotkania dyskutowano także nad problemami uwzględnienia walorów krajoznawczych w imprezach turystycznych i działaniu krajoznawczym w terenie.

Z okazji Światowego Roku Inwalidów i Ludzi Niepełnosprawnych w dniach 14—16 sierpnia 1981 r. odbył się **Rajd Motorowy Inwalidów Słuchu**. Organizatorem imprezy, firmowanej przez Zarząd Główny Polskiego Związku Głuchych i Komisję ds. Współpracy z Polskim Związkiem Głuchych ZG PTTK, był Oddział Wojewódzki PZG w Radomiu. Imprezą tą uczczono także jubileusz 15-lecia istnienia Koła PTTK „Bartek” w Radomiu.

Trasy rajdu prowadziły drogami Puszczy Kozienickiej i Przyczółka Warecko-Magnuszewskiego. Udział wzięło 15 samochodów (37 uczestników). Po podsumowaniu wyników konkursów i zawodów sprawnościowych okazało się, że najlepsza była ekipa z Kielc, przed kierowcami z Łodzi i Radomia.

„Leśna Niedziela” — to impreza organizowana systematycznie dwa razy w miesiącu już od 15 lat, przeznaczona głównie dla młodzieży szkolnej, przede wszystkim

skupionej w Szkolnych Kołach Krajoznawczo-Turystycznych PTTK. 15 marca 1981 r. odbyła się już 250 wycieczka z tego cyklu. Organizatorem tej niezwykle pożytecznej akcji jest Międzyskolny Ośrodek Sportowy w Szczecinie.

Ogólnopolskie „Speleokonfrontacje'81” w schronisku na Szyndzielni odbyły się w dniach 6—8 listopada 1981 r. Zorganizowały je: Komisja Tatarnictwa Jaskiniowego Polskiego Związku Alpinizmu i Zagłębiowski Klub Tatarnictwa Jaskiniowego PTTK w Dąbrowie Górniczej. Spotkanie, w którym uczestniczyli przedstawiciele niemal wszystkich klubów speleologicznych w Polsce, poświęcone było omówieniu wyników działalności polskich grotołazów poza granicami kraju w latach 1980-81. Omówiono wyniki blisko 20 polskich wypraw w jaskiniach Austrii, Francji, Meksyku, Jugosławii, Włoch, Grecji, Szwajcarii oraz Spitsbergenu. Wiele z tych wypraw zorganizowały kluby speleologiczne spod znaku PTTK, członkowie PTTK-owskich klubów brali także udział w wyjazdach centralnych. Oto niektóre osiągnięcia roku 1981:

— Zagłębiowski Klub Tatarnictwa Jaskiniowego PTTK zorganizował wyprawę „Spitsbergen'81” w celu zbadania jaskiń lodowcowych.

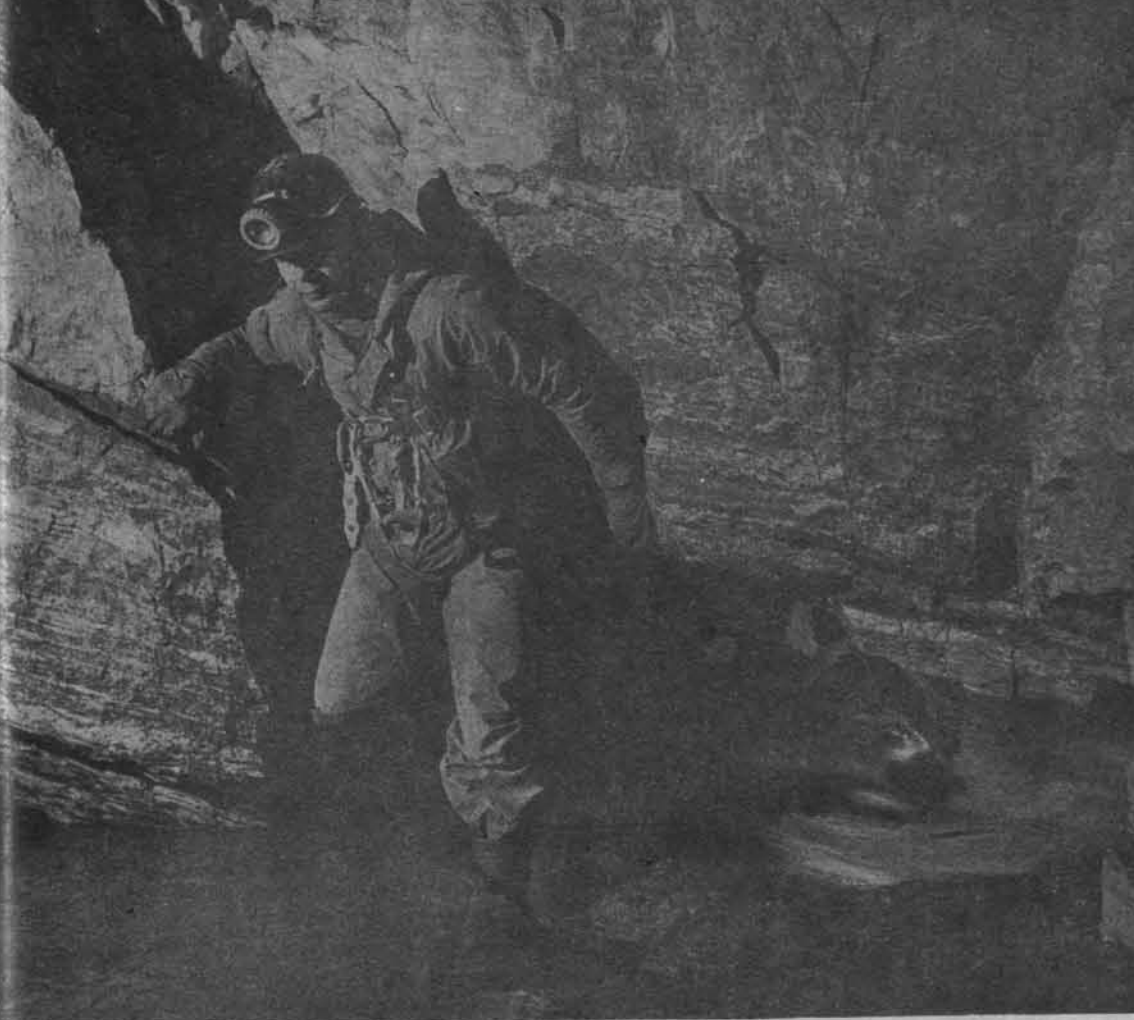
— Speleoklub Warszawski PTTK zorganizował wyprawę rekonesansową do Szwajcarii, gdzie penetrowano jaskinie w masywie Basodino oraz w okolicach Fryburga.

— Speleoklub PTTK „Bobry” z Żagania działał w Alpach Salzburskich, w masywie Tennengebirge Ost, gdzie m. in. osiągnięto dno najgłębszej studni świata — Hades (głębokość 455 m); jaskinię odkryli speleolodzy żaganiacy w 1979 r.

— Zagłębiowski Klub Tatarnictwa Jaskiniowego PTTK zorganizował wyprawę do jaskiń położonych w masywie Mont Canin, na granicy Jugosławii i Włoch.

— Współorganizatorem wypraw do jaskiń w masywie Platteneck (Alpy Salzburskie, Tennengebirge) był Speleoklub Warszawski PTTK.

— Członkowie klubów PTTK-owskich

W 1981 r. członkowie Speleoklubu Warszawskiego PTTK zorganizowali rekonesansową wyprawę do jaskiń Szwajcarii. Na zdjęciu — jeden z nich w jaskini Acqua del Pavone w masywie Basodino. (Fot. Waldemar Burkacki)

brali udział w wyprawach centralnych Komisji Tatarnictwa Jaskiniowego PZA do Austrii; wybitnym sukcesem zakończyła się zwłaszcza wyprawa prowadzona przez Christiana Parmę (Speleoklub Morski PTTK w Gdyni), która w jaskini Jubiläumsschacht osiągnęła głębokość ponad 1100 m (jest to jaskinia odkryta przez Polaków i tylko przez nich eksplorowana).

*

IV Ogólnopolski Turniej Kół PTTK przy Ochotniczych Hufcach Pracy odbył się w Chojnicach-Charzykowach w dniach 9–11 października 1981 r. Organizatorami

tej imprezy były: Komisja Kół i Oddziałów Zakładowych ZG PTTK, Komenda Główna OHP, Wojewódzka Komisja Kół i Oddziałów Zakładowych PTTK w Bydgoszczy, Komenda Wojewódzka OHP w Bydgoszczy oraz Oddział PTTK im. Jana Karnowskiego w Chojnicach. W turnieju wzięło udział 11 drużyn żeńskich i 12 męskich. Rywalizacja obejmowała następujące konkurencje: test krajoznawczy, test kartograficzny, marsz na orientację, rozbijanie namiotów na czas i dokładność, kolarski tor przeszkód, strzelanie, konkurs piosenki turystycznej, udzielanie pierwszej pomocy oraz ocenę odznak turystyki kwa-

lifikowanej. Ponadto dokonano oceny do-robku kół na podstawie przedstawionych kronik. Wśród kobiet najlepsza okazała się drużyna reprezentująca Koło PTTK przy 40—8 OHP w Świnoujściu, a wśród mężczyzn reprezentacja Koła PTTK przy 17-7 OHP w Krakowie.

W czasie trwania turnieju, w dniu 10 października, opiekunowie kół PTTK przy OHP spotkali się z przedstawicielami ZG PTTK i Komendy Głównej OHP i omówiono wspólnie istotne problemy rozwoju turystyki i krajoznawstwa wśród junaków OHP.

Uroczystości **XV-lecia Speleoklubu PTTK „Bobry”** obchodzono w Żaganiu w dniach 11—13 grudnia 1981 r. Historia tego klubu zaczyna się w 1966 r., kiedy to zawiązuje się turystyczna drużyna o nazwie „Bobry”. W 1970 r. przekształcona w samodzielny klub — w 5 lat później zostaje zarejestrowana przez Polski Związek Alpinizmu. Speleologiczną działalność rozpoczęły „Bobry” w jaskiniach Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Kolejnym etapem były Tatry. W 1973 r. miał miejsce ich pierwszy wyjazd zagraniczny — w kras Słowacji i Węgier. Kolejnym dużym przedsięwzięciem była wyprawa do Jaskiń Turcji w 1976 r. Dokonano wówczas m. in. przejścia najgłębszej jaskini tego kraju — Dūdencik (-331 m.). Od trzech lat zainteresowania eksploracyjnie Speleoklubu PTTK „Bobry” koncentrują się na obszarze wapiennego masywu Tennenengebirge Ost (Alpy Salzburskie). Żagańskie „Bobry” osiągnęły tu jeden z największych sukcesów — docierając do dna jaskini Hades.

Grotolazi ze Speleoklubu PTTK „Boby” nie ograniczają swojej działalności do penetracji jaskiń. Już od 1970 r. pracują przy remontowaniu zabytków Żagania, wykorzystując swoje alpinistyczne umiejętności. Część prac wykonują społecznie, część odpłatnie. Zarobione pieniądze przeznaczają na zakup sprzętu i organizację wypraw jaskiniowych.

Już po raz szósty odbyła się **Ogólnopolska Wycieczka Turystów Motorowych**

„W nieznanie”, organizowana wspólnie z Polskim Radiem — redakcją „Radia Kierowców”. Start do tej imprezy, uznanej przez zmotoryzowanych turystów za najsympatyczniejszą spośród ogólnopolskich imprez turystyki motorowej, odbył się 6 sierpnia 1981 r., tradycyjnie — z dowolnie wybranej miejscowości. Punktami docelowymi pierwszego dnia były miejscowości: Kazimierz Dolny, Warszawa, Ostrołęka, Człuchów, Margonin, Ostróda, Poznań, Syców, Krzeczów, Przedbórz, Kielce, Kórnik, Wałcz, Oborniki, Gołuchów i Suchedniów. Drugiego dnia należało dojechać do: Uniejowa, Cieclocinka, Urszulewa, Serocka lub Nieborowa, skąd ostatniego dnia wycieczki trzeba było wystartować do ostatniego etapu, którego meta znajdowała się na terenie ośrodka campingowego w Zdworzu k. Płocka. Zameldowało się tam ok. 250 osób.

Komisja Krajoznawcza ZW PTTK w Wałbrzychu zorganizowała w dniach 25—27 września 1981 r. **uroczyste spotkanie poświęcone pamięci dr. Mieczysława Orłowicza**. Oprócz miejscowych działaczy i licznej rzeszy młodzieży w imprezie wzięli udział towarzysze wędrówek Doktora, m. in.: **Maria Dulębina, Tadeusz Dohnalik i Ferdynand Drabik**. Spotkanie miało na celu przypomnienie działalności Mieczysława Orłowicza na ziemiach zachodnich, zwłaszcza w Sudetach. W programie, oprócz wycieczek szlakami, które w latach powojennych przemierzał dr Orłowicz, przewidziano także liczne spotkania i wieczory wspomnień. M. in. **Maria Dulębina** wygłosiła pogadankę dla młodzieży ze Szkoły Ogólnokształcącej nr 1 im. K. Świerczewskiego. W gmachu tej szkoły została otwarta wystawa zdjęć **Tadeusza Dohnalika**, poświęcona osobie **Mieczysława Orłowicza**. Podczas jednej z wycieczek odsłonięto tablicę pamiątkową na budynku b. Schroniska im. M. Orłowicza na Chelmcu.

IV Wojewódzki Sejmik Kół i Oddziałów Zakładowych PTTK odbył się w ośrodku wypoczynkowym WSK „PZL” Rzeszów

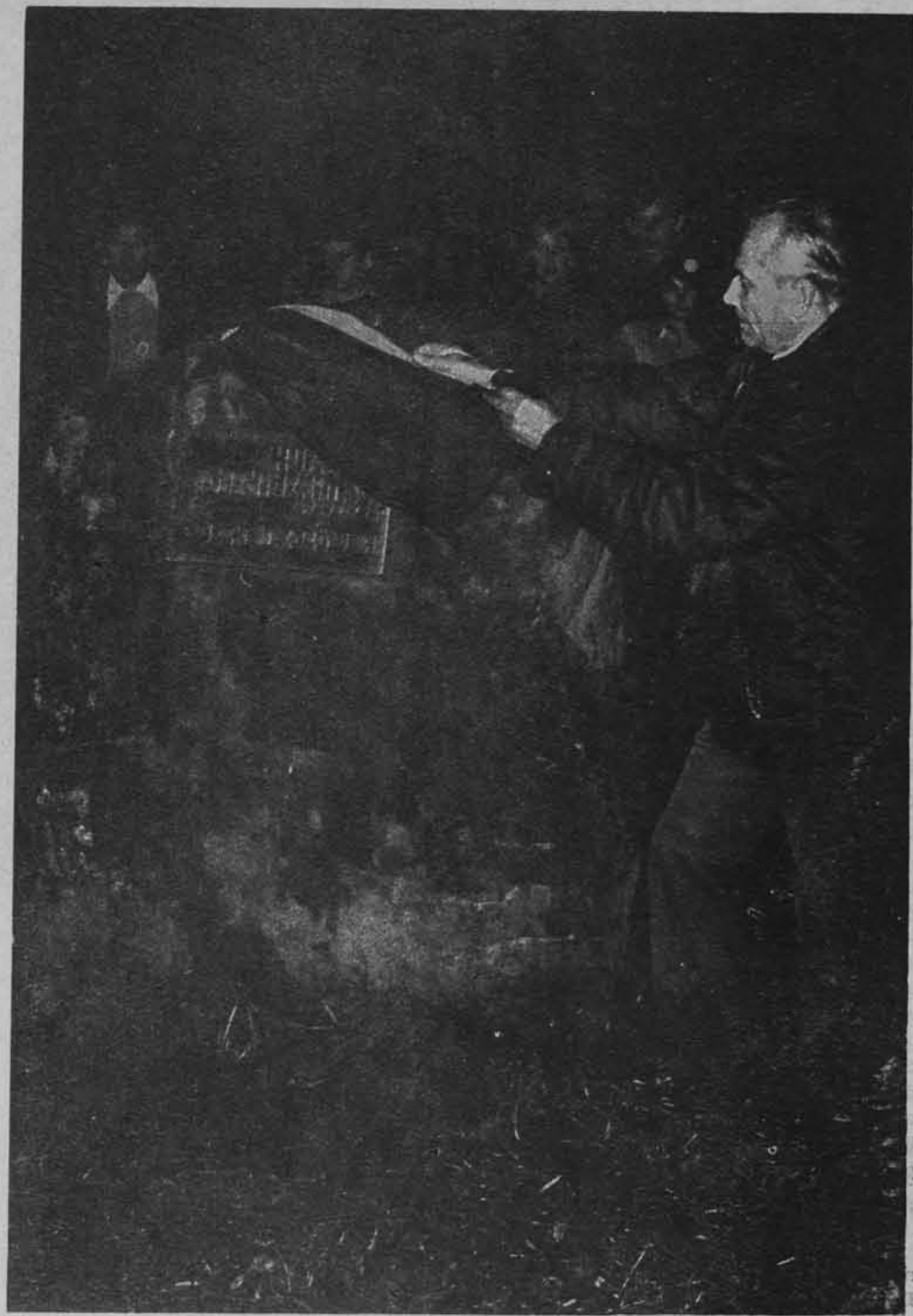
Towarzysze wędrowek dr. Mieczysława Orłowicza na tle schroniska jego imienia na Chelmcu: (od lewej) Ferdynand Drabik, Jadwiga Szczukowa, Tadeusz Dohnalik, Maria Dulębina, Danuta Kozak, Leszek Dulęba, Mieczysław Rydel (siostrzeniec Orłowicza). (Fot. Tomasz Kowalik)

w Kamionce w dniach 19–20 września 1981 r. Podczas spotkania ogłoszono wyniki dorocznego współzawodnictwa o miano najlepszego koła zakładowego PTTK w woj. rzeszowskim. Najwyżej zostało ocenione Koło nr 64 przy Zakładach Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Pre-dom-Zelmer” w Rzeszowie, drugie miejsce zajęło Koło nr 2 Oddziału PTTK przy WSK w Mielcu, a trzecie — Koło nr 3 przy Fabryce Maszyn w Leżajsku.

Oddział PTTK w Brzozowie (woj. krośnieńskie) zorganizował II Rajd „Szlakiem Kurierów Beskidzkich” w dniach 4–6 września 1981 r. (współorganizatorem imprezy była m. in. redakcja miesięcznika „Gościńiec”). Trasy rajdu prowadziły ku-

rierskim szlakiem przez Beskid Niski, który w czasie okupacji nosił kryptonim „Jaga”. Jednym z organizatorów trasy kurierskiej przez Beskid Niski był Jan Łożański (ps. „Orzeł”), uczestnik ponad 40 przejść do Budapesztu i z powrotem. Jan Łożański, mieszkający obecnie w Sanoku, wziął udział w zakończeniu rajdu, które odbyło się na terenie opuszczonej strażnicy w pobliżu miejscowości Jasiel. Tu, na dużym bloku skalnym, została wmurowana tablica pamiątkowa: „Kurierom beskidzkim AK 1939–1944 PTTK Brzozów 1981”. Odsłonięcia tablicy dokonał Jan Łożański.

II Ogólnopolski Zlot PTTK Młodzieży Niesłyszącej odbył się w Lublinie,

Uczestnik ponad 40 przejść trasami kurlerskimi przez Beskid Niski do Budapesztu i z powrotem, Jan Łożański (ps. „Orzeł”) odsłania w pobliżu Jasła tablicę pamiątkową „Kurierom beskidzkim AK 1939—1944”. Uroczystość odbyła się podczas zakończenia II rajdu „Szlakiem Kurierów Beskidzkich”. (Fot. Waldemar Burkacki)

w dniach 19—20 września 1981 r. Zorganizowały go: ZG PTTK (Komisją d/s współpracy z Polskim Związkiem Głuchych) i Zarząd Główny Polskiego Związku Głuchych, przy współudziale Towarzystwa Walki z Kalectwem. Jednym z celów zlotu było uczczenie Światowego Roku Inwalidy, odbywającego się pod hasłem: „Pełne uczestnictwo i równość”. Zlot centralny poprzedziły eliminacje przeprowadzone w szkołach podstawowych, ponadpodstawowych i zawodowych.

Zarząd Wojewódzki PTTK w Piotrkowie Trybunalskim z dniem 1 stycznia 1981 r. wprowadził w życie **regulamin zdobywania Odznaki Turystyczno-Krajoznawczej Województwa Piotrkowskiego**. Odznaka została ustanowiona w celu popularyzacji walorów turystyczno-krajoznawczych województwa, ukazania historii, zabytków przeszłości, osiągnięć dnia dzisiejszego i perspektyw rozwoju regionu oraz z myślą o zachęceniu do uprawiania turystyki kwalifikowanej. Jest ona kontynuacją Odznaki Krajoznawczej Ziemi Piotrkowskiej Oddziału PTTK im. Michała Rawity Witanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim. Jest to odznaka trzystopniowa i można ją zdobywać jednocześnie z innymi odznakami turystyki kwalifikowanej: OTP, KOT, MOT itp.

Z dniem 1 czerwca 1981 r. Oddział PTTK w Kazimierzu Dolnym wprowadził w życie **regulamin zdobywania odznaki „Miłośnik Kazimierza Dolnego”**. Tę jedno-stopniową odznakę wprowadzono w celu popularyzowania walorów krajoznawczych Kazimierza, jego tradycji historycznych i turystycznych oraz wybitnych walorów krajobrazowych okolic tego miasta. Odznakę może zdobyć każdy turysta, który przejdzie trzy spacerowe znakowane szlaki piesze zaczynające się w Kazimierzu,

zwieździ miasto z przewodnikiem, przedłoży samodzielną pracę dokumentacyjną związaną tematycznie z terenem miasta i gminy (dotyczącą np. stanu zabytków, zagrożeń środowiska itp.) i weźmie udział w dwóch imprezach turystycznych, których organizatorem lub współorganizatorem jest Oddział PTTK w Kazimierzu Dolnym. Weryfikacji odznaki dokonuje Komisja Weryfikacyjna powołana przez Zarząd Oddziału PTTK w Kazimierzu Dolnym.

Szlakami Pogórza Ciężkowickiego wędrowali w dniach 21—24 maja 1981 r. uczestnicy jubileuszowego XV Ogólnopolskiego Rajdu Pracowników Przemysłu Lotniczego i Silnikowego. Imprezę zorganizował Oddział Zakładowy PTTK im. Ignacego Łukasiewicza przy WSK w Mielcu. Udział wzięło 212 osób.

Jubileusz 50-lecia schroniska PTTK na Luboniu (Beskid Wyspowy) odbył się 9 sierpnia 1981 r. Inicjatorem budowy i projektantem tego obiektu był **Stanisław Dunin-Borkowski**, otwarcia dokonał delegat Ministerstwa Robót Publicznych — dr **Mieczysław Orłowicz**. Podobnie jak przed pięćdziesięciu laty, uroczystość jubileuszowa ściągnęła na szczyt Lubonia nie tylko turystów, ale także górali z leżących w sąsiedztwie wiosek. Historię budowy schroniska i jego burzliwe dzieje przypomniał mgr **Ignacy Kurzeja**, a współzałożycielką Oddziału PTTK w Rabce dr **Zofia Sutorowska** przypomniała postać osoby najbardziej zasłużonej — Stanisława Dunin-Borkowskiego. Po części oficjalnej rozpoczęły się gorąco oklaskiwane przez przybyłych występy zespołów ludowych.

Oprac. **Waldemar Burkacki**